

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך מיוחד

17/10/2023

ב' חשון תשפ"ד

מודלים ללמידה פיזית בחירום – תלמידים עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים

בימים אלו של משבר לאומי והתמודדות עם איום ביטחוני מורכב במלחמת "חרבות ברזל" אנו נדרשים למתן תמיכה ומענה מותאם לתלמידים עם מוגבלויות וצרכים מיוחדים בנסיבות ובמגבלות הקיימות, וזאת בכפוף להנחיות פיקוד העורף.

עקרונות מנחים :

1. הפעילות תתקיים בהתאם להנחיות ההתגוננות של פיקוד העורף שבתוקף לפעילות החינוכית ובכלל זה להחלטות המיוחדות לחינוך המיוחד
2. יש להיערך ולפעול בהתאם למסמך דגשי משרד החינוך לשגרת החרום ובכלל זה, הכנת המרחבים המוגנים, תרגול, הסעות וכו'
3. הפעילות תתקיים בהובלת המחוז / הפיקוח ובתיאום עם הרשות המקומית/ הבעלות
4. הפעילות תתקיים ככל שניתן ובהתחשב ביכולת להעמדת כח האדם המקצועי הנדרש
5. מפקח המוסד החינוכי, בתיאום עם הרשות המקומית/ הבעלות ומנהלי המסגרות ובסיוע המת"א, יגבשו החלטה בהתייחס לשיבוץ הצוותים והתלמידים בזמן החירום
6. שעות העבודה של צוותי החינוך במודלים השונים לא יחרגו מהיקף המשורה המאושרת של העובד/ת. במידת הצורך, ניתן לאפשר גמישות בזמנים בהם ינתנו שעות ההוראה / הטיפול, באישור המנהל ובהסכמת העובד ובהתאם למערכת שעות הלמידה
7. בכל מקום שאינו המוסד החינוכי הקבוע של התלמיד, בו תתקיים פעילות חינוכית, יש להיערך במידת האפשר להנגשה הנדרשת לתלמידים עם מוגבלויות שונות ו/ או פתרונות חלופיים
8. ככלל, תלמידים עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים הלומדים בחינוך הרגיל, ישתתפו בפעילויות החינוכיות המתקיימות עם בני הכיתה/ השכבה. במידת האפשר, יקבלו מענה תומך פרטני בהתאם לתכנית האישית
9. מומלץ לשבץ צוותים קבועים במפגש עם התלמידים ולהימנע ככל האפשר משינויים
10. נדרשת הסכמת הורים להשתתפות התלמיד בכל אחד מהמודלים למעט מודל 1 א' נוהל זה נכתב לנוכח חשיבות ההיערכות מבעוד מועד למצב החירום הנוכחי - מלחמת "חרבות ברזל". מצב בו נבצר מתלמידים להגיע למוסד החינוכי שבו הם לומדים בשגרה בשל הימשכות הנסיבות החריגות, בשים לב להגבלות שונות וכל עוד המגבלות שבדין או מכוח הדין החלות על מוסדות החינוך (הן על העובדים והן על המעסיקים), בגין מצב חירום. ככל שיוסרו המגבלות האמורות, נוהל זה יפקע במועד הסרת המגבלות כאמור.

סוגיית הביטוח – כללי :

א. הכיסויים הביטוחיים של משרד החינוך

הכיסויים הביטוחיים החלים על משרד החינוך בשגרה, חלים גם בפעילויות החינוכיות במודלים השונים נשוא הודעה זו, לרבות :

אחריותו כלפי עובדיו, אחריותו כלפי התלמידים וכלפי צד שלישי - מידע מורחב בפורטל מוסדות חינוך ובפורטל עובדי הוראה.

ב. הכיסויים הביטוחיים של הרשויות/הבעלויות

על הרשויות/הבעלויות לבחון במידת הצורך הרחבות לכיסויים הביטוחיים שברשותם ביחס לפעילויות החינוכיות במודלים השונים נשוא הודעה זו – (לדוגמא: ביטוח חבות מעבידים, ביטוח אחריות כלפי צד שלישי, ביטוח אחריות מקצועית, ביטוח רכוש, לרבות בגין המבנה (למעט אם הפעילות מתבצעת בבית התלמיד. במקרה זה אין צורך לבטח את המבנה אלא רק את כל הציוד שבבעלות הרשות המקומית או הבעלות שהועמד לשימוש של התלמיד שהובא לביתו בו תתבצע הפעילות) ותכולתו, כולל הציוד המשמש אותו או כל ביטוח אחר, לפי העניין) - בגבולות אחריות סבירים בהתאם לאופיים והיקפם של הפעילויות והשירותים המבוצעים על ידן במסגרת המודלים השונים.

ג. ביטוח תאונות אישיות לתלמידים

ביטוח תאונות אישיות לתלמידים מתבצע על ידי רשויות החינוך המקומיות כפי שמתחייב מסעיף 6(1ד) לחוק לימוד חובה.

הביטוח מעניק כיסוי ביטוחי לתלמידים שנגרם להם היזק גופני כתוצאה מתאונה שאירעה במקום כלשהו בשטח מדינת ישראל והשטחים המוחזקים, בכל ימות השנה, בכל שעה משעות היממה, בין שיש לה קשר לפעילות המוסד החינוכי ובין אם לאו.

הביטוח מקנה לתלמידים זכאות לפיצויים עקב היזק גופני כתוצאה מתאונה כהגדרתם בפוליסה ובכפוף לתנאים ולחריגים המצויים בה לרבות כתוצאה ממלחמה, פלישה, פעולת אויב זר, מעשה איבה, פעולה מלחמתית. מעשה חבלה וטרור. מידע מורחב מצוי בפורטל מוסדות חינוך בדף – ביטוח תאונות אישיות לתלמידים.

מודלים מוצעים בעת חירום - כללי :

1. למידה פיזית במוסדות החינוך, במקרים בהם הנחיות פקע"ר מאפשרות ובהתאם להנחיות האלה :

- א. במוסד בו לומד התלמיד בשגרה
 - ב. שיבוץ זמני במוסד חליפי במקום מגוריו
 - ג. שיבוץ זמני במוסד ברשות אליה התפנה התלמיד
 - ד. שיבוץ זמני במוסד חינוכי לתלמיד השוהה במתקני קליטה
2. למידה במרכז חינוכי-טיפולי יישובי שהוקם עבור תלמידים עם מוגבלויות לשעת החירום
3. הגעת צוות חינוך, טיפול וסיוע לבית התלמיד

מודל 1. למידה פיזית במוסדות החינוך

מודל זה מתייחס לאפשרות למידה במוסד חינוך, במקרים בהם הנחיות פיקוד העורף מאפשרות ובהתאם להנחיות האלה:

- א. **במוסד בו לומד התלמיד בשגרה** - מוסדות חינוך מיוחד – גנים ובתי ספר לחינוך מיוחד, כיתות חנ"מ בחינוך הרגיל, תלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים בחינוך הרגיל
- ב. **שיבוץ זמני במוסד חליפי במקום מגורי התלמיד** - תלמידים הלומדים בשגרה מחוץ ליישוב בו מתגוררים ולא מתקיימת שם למידה או אין אישור להסעה וביישוב בו מתגוררים – מתקיימת למידה
- ג. **שיבוץ זמני במוסד ברשות אליה התפנה התלמיד** - תלמידים שמשפחתם עברה באופן עצמאי/ יזום לשהייה ביישוב אחר
- ד. **שיבוץ זמני במוסד חינוכי לתלמיד השוהה במתקני קליטה** - תלמידים השוהים במתקני קליטה ובשל קשיים בתפקודם עולה צורך בשיבוץ זמני במוסד חינוכי בסמוך למתקני קליטה למפונים

דגשים:

1. הסעת תלמידים ומלווים - באחריות הרשות המקומית שהתלמיד מתגורר בה גם באופן זמני ובהתאם למסמך ההנחיות שפרסם המשרד בנושא, סעיף י"ג
2. יש להתייחס לזמן הפינוי הנדרש והיכולת להכניס תלמידים עם מוגבלות למרחבים המוגנים ולא ניתן להספיק לפנותם בזמן אזהקה. במידה ולא ניתן לפנותם בזמן אזהקה, יש לבחון גיבוש מענה חליפי לתלמידים אלו (למידה וטיפול מרחוק, מפגש בבית התלמיד)

מודל 2 - למידה במרכז חינוכי וטיפול יישובי זמני, שהוקם עבור תלמידים

עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים בחירום

מודל זה נועד להסדיר את הפעלת המרכזים החינוכיים ברשויות המקומיות/ הבעלויות, בכפוף להנחיות שלהלן, על רקע מצב החירום שבגינו נבצר מתלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים להגיע למוסד החינוכי בו הם לומדים בשגרה, בכפוף להנחיות פיקוד העורף. המרכז החינוכי יפעל ככל שהמפקח על החינוך המיוחד קבע שיש צורך בהפעלתו.

אוכלוסיית התלמידים: תלמידים עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים בגיל 3-21, הלומדים במסגרות החינוך הרגיל והחינוך המיוחד, שנדרש בעבורם מענה של למידה פיזית ולא ניתן לקיימה במוסד החינוכי בו הם לומדים בשגרה.

המרכז החינוכי ייתן מענה הן לתלמידים המתגוררים ברשות, הלומדים במוסדות החינוך שבתחומי הרשות המקומית והן לתלמידים הלומדים במוסדות חינוך מחוץ לרשות, בימים א'-ה' בין השעות 08:00-14:00.

הגעת התלמיד וחזרתו מהמרכז הינה באחריות ההורים. במקרים חריגים יש לפנות לרשות המקומית.

התלמיד/ה יגיע למרכז החינוכי על פי המערכת השבועית שנקבעה בעבורו על ידי איש הצוות (עו"ה) האחראי על הפעילות במרכז ובתיאום עם הורי התלמיד, בהתאם למפורט להלן:

- תלמידים עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים הלומדים בגן או בכיתה לחינוך רגיל המתקשים להשתלב בלמידה מרוחק עם בני כיתתם
- כאשר עולה צורך לרכז את כיתות החינוך המיוחד או את גני החינוך המיוחד
- תלמידים עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים הלומדים בשגרה ברשות אחרת ולא ניתן לשבצם באופן זמני במסגרת חינוכית קיימת

דגשים

המרכז החינוכי יפעל בתיאום עם המפקח לחינוך מיוחד, המפקח על המוסד החינוכי ומנהל המת"א בהתאם למפורט להלן:

1. באחריות הרשות המקומית / הבעלות

- א. לדאוג **ככל הניתן** לפתיחת מרכז חינוכי או מספר מרכזים כך שיינתן מענה לכל התלמידים המתגוררים ברשות, כמוזכר לעיל, גם אלה אשר בשגרה אינם לומדים ברשות
- ב. להקצות מבנה ייעודי, אשר עומד בהנחיות פיקוד העורף, המתאים לקיום פעילות חינוכית וטיפולית, שישמש מרכז חינוכי וטיפולי לתלמידים
- ג. לקיים ולתחזק את המבנה שהוקצה למרכז החינוכי, ובכלל זה לדאוג לקו טלפון פעיל, ולכל התנאים הנדרשים על פי הנחיות הביטחון והבטיחות
- ד. לייעד כח אדם מינהלי לטובת הפעלת המרכז

- ה. לייעד סייעות כפי הנדרש לפי מסמך זה ולוודא שהיקף שעות הסיוע לא יעלה על מספר שעות הסיוע להן זכאי התלמיד
- ו. להתייעץ, במידת הצורך, עם מומחה התחום מטעם המת"א או המרכז הטיפולי לתלמידים כבדי שמיעה וחרשים

2. באחריות משרד החינוך

- א. לקיים את הפעילות החינוכית והטיפולית במרכז החינוכי, המפורטת בסעיף 4 להלן
- ב. מפקח/ת החינוך המיוחד בשיתוף עם מנהל/ת המת"א ידאגו במידת הניתן:
1. לבחור איש צוות מצוות עובדי ההוראה שירכז את הפעילות החינוכית במרכז
 2. לשבץ במרכז עובדי הוראה ומטפלים ממקצועות הבריאות והטיפול באומנויות. שיבוץ יעשה בתיאום עם עובדי ההוראה היכולים להשתבץ במרכז
 3. שיבוץ הסייעות שהרשות המקומית / הבעלות תעמיד בתוך מערכת השעות
- ג. לוודא שהמענים במרכז החינוכי יתקיימו רק במסגרת שעות הפעילות המפורטות לעיל ולא יחרגו ממכסת שעות העבודה המאושרות של העובד/ת
- ד. לרכז את רשימת התלמידים ופרטי ההתקשרות עימם ולנהל דף נוכחות יומי
- ה. מנהל/ת המרכז הטיפולי לכבדי שמיעה וחרשים ידאג לאייש את המרכז החינוכי, במידת הצורך, בעובדי הוראה ומטפלים ממקצועות הבריאות מתחום מוגבלות בשמיעה המעוניינים בכך

3. ריענון ותרגול הנחיות פיקוד העורף

עם הגעת התלמידים והצוותים למרכז החינוכי, יש לקיים עמם רענון ותרגול הנחיות פיקוד העורף, להתנהגות בזמן אזעקות ולהיערך מבעוד מועד לסיוע לו הם נדרשים על מנת להגיע למרחב המוגן.

4. היבטים טיפוליים – לימודיים-חברתיים

- להלן מספר עקרונות מנחים והדגשים שחשוב להיערך ליישומם ככל שניתן
- א. אם בגן/בכיתה בה לומד התלמיד מתקיימת פעילות מקוונת, התלמיד במרכז ייקח חלק פעיל בפעילות זו, תוך מתן מענה מותאם לצרכיו
- ב. לכל תלמיד תגובש מערכת שבועית בשיתוף התלמיד והוריו
- ג. המענה לתלמיד/לקבוצה/לכיתה יתואם ככל הניתן עם צוות המוסד החינוכי בו התלמיד לומד בשגרה
- ד. השיעורים יכללו מטרות לימודיות, טיפוליות וחברתיות

5. [בנספח א'](#) – דף נוכחות של העובד במרכז החינוכי והטיפולי

מודל 3 - הגעת צוות חינוך, טיפול וסיוע לבית התלמיד

נוהל זה מיועד למצבים בהם נדרש מענה חינוכי, טיפולי וסיוע בבית התלמיד, עבור תלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים בגיל 21-3 ונבצר מהם להגיע ללמידה פיזית (מודלים 1-2) ולמצבים בהם יתקיים ביקור בית ע"י צוות מקצועי מטעם משרד החינוך והרשות המקומית. קיום הנוהל כפוף להנחיות פיקוד העורף ומותנה באישור קב"ט הרשות והמחוז וביכולת להעמדת השירות בתקופה זו כגון גיוס כוח אדם.

1. אוכלוסיית התלמידים :

- א. תלמידים הזכאים לשירותי חינוך מיוחדים ולומדים בגן או בכיתה לחינוך רגיל, בימים בהם חבריהם לכיתה לומדים למידה מרחוק
- ב. תלמידים בכיתות חינוך מיוחד במוסדות לחינוך רגיל ולחינוך מיוחד במצב בו נבצר מהם להגיע למוסד החינוכי בו הם לומדים בשגרה או להגיע למרכז חינוכי וטיפולי (מודל 2)

2. הצוות החינוכי הנכלל בנוהל זה הינו : עובד הוראה, עובד הוראה ממקצועות הבריאות וטיפול באומנות וסייעת/ת כיתתי ו/או אישית לתלמידים עם זכאות לתמיכה מסוג זה
3. מפגש בבית התלמיד למתן מענה חינוכי ו/או טיפולי דורש הסכמה של אנשי הצוות המוזכרים בסעיף 2 לעיל

4. הורה התלמיד יפנה למנהלת הגן או למחנכת הכיתה ויביע את רצונו למתן מענה זה לילדו.
5. מנהל/ת הגן/מחנכ/ת הכיתה, יודאו את קיום התנאים הנדרשים להגעת איש הצוות ובכלל זה מרחב מוגן, חלל המאפשר את הלמידה ועוד

6. מנהל/ת הגן/מחנכ/ת הכיתה תתאם עם ההורים את מועדי הגעת איש הצוות ותדירותם, בהלימה למערכת של הכיתה, והתכנית האישית של התלמיד. יודגש כי במצב החירום, המוסד החינוכי לא בהכרח יוכל לתת את מלוא השעות והשירותים הניתנים לתלמיד בשגרה
7. לתלמיד עם זכאות לשירותי חינוך מיוחדים כולל תמיכה מסוג סייעת, מועדי הגעת הסייעת יתואמו עם הרשות, בהלימה לשעות העבודה המאושרות של הסייעת/ת בשגרה
8. המפגשים יתקיימו במסגרת שעות הלימודים הרגילות של הכיתה ולא יחרגו ממסגרת שעות העבודה המאושרות של העובד

9. מנהל/ת הגן/מחנכ/ת הכיתה תערוך עם ההורים תאום צפיות בהתייחס למשך זמן המפגש ומטרות הלמידה
10. בכל מפגש של איש צוות בבית התלמיד חלה חובת נוכחות של בן משפחה מבוגר נוסף (מעל גיל 18)

11. עקרונות מנחים לתיווך למידה וטיפול על ידי הסייעת, לתלמידים הזכאים לתמיכה זו בשגרה :
 - א. הסייעת תגיע לבית התלמיד לצורך תיווך המפגשים הכיתתיים ולתיווך המשימות הלימודיות

- ב. הסייעת תהיה מתואמת עם מנהל/ת הגן/מחנכת הכיתה / איש צוות המתיי"א
- ג. באחריות מנהל/ת הגן / מחנכ/ת הכיתה לתכנן ולעדכן את הסייעת מבעוד מועד אודות סדר יום, תוכן השיעורים, הפעילות והמשימות בהתאם לתוכנית הכיתתית והאישית

- ד. הסייעות תתווך לתלמיד את הלמידה ו/או המפגשים הלימודיים ותסייע לו בביצוע המשימות כבשגרה, בהתאם לתכנית שהעבירה מנהלת הגן/ המחנכת, ו/או המורה המקצועי
- ה. מנהלת הגן/מחנכת הכיתה ו/או המורה המקצועית יהוו כתובת לשאלות, לעדכון ולכל צורך שיעלה בהתייחס למפגש בבית התלמיד בהיבט הלימודי
- ו. לאחר כל מפגש הסייעת תדווח על שעות הפעילות ותכני הפעילות למנהלת הגן / מחנכת הכיתה
- ז. היקף שעות הסיוע לא יעלה על מספר שעות הסיוע להן זכאי התלמיד בשיגרה
12. [בנספח ב'](#) – דף לתיעוד ביקורים בבתי תלמידים
13. הנחיות, הדגשים וקריטריונים למתן טיפול בבית התלמיד – להלן [קישור למסמך הנחיות](#)
14. אספקת מכשירי שיקום וניידות במצב חירום לתלמידים השוהים בביתם – נוהל במצב חרום, בו תלמידים עם מוגבלות פיזית נאלצים להישאר בביתם, יתכן ויזדקקו למכשירי שיקום וניידות, אשר בשגרה נמצאים בשימוש במסגרת החינוכית. במצב זה יש לפנות אל הפיזיותרפיסט/מרפא בעיסוק במסגרת החינוכית לצורך המלצה על האביזר המתאים מול משרד הבריאות. [הנוהל מופיע באתר משרד הבריאות](#) ** שימו לב, ההגשה למשרד הבריאות על ידי פיזיותרפיסט או מרפא בעיסוק מורשי חתימה.

נספח בי – דף תיעוד – הגעה לבית תלמיד

שם איש הצוות: _____ תעודת זהות: _____

תאריך: _____

שם המוסד החינוכי בו לומד בשגרה	תעודת זהות	שם התלמיד/ה	תאריך המפגש

[חזרה למודלים](#)